

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Gabriela Sobczyk

Protokolant Iwona Reterska

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2014 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w K.

przeciwko R. B.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju

z dnia 28 maja 2013 r., sygn. akt I C 628/12

oddala apelację.

SSO Gabriela Sobczyk

UZASADNIENIE

Powódka (...) SA w K. pozwem z dnia 08 lutego 2012r. wniosła o zasądzenie od pozwanego R. B. 2.127,00 zł tytułem zwrotu pożyczki udzielonej pozwanemu z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, 24 kwietnia 2012 r., sygn. akt: VI Nc-e 221760/12 w elektronicznym postępowaniu upominawczym stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał rozpoznanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Jastrzębiu-Zdroju.

Pozwany R. B. nie złożył odpowiedzi na pozew i nie ustosunkował się do jego żądania w żaden sposób.

Wyrokiem zaocznym z dnia 28 maja 2013r. Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju zasądził od pozwanego R. B. na rzecz powoda (...) SA w K. 1.547,30 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 08 lutego 2012r., oddalił powództwo w pozostałym zakresie; zasądził od pozwanego na rzecz powoda 21,60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Ponadto nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności w punkcie pierwszym.

Sąd Rejonowy ustalił, że strony zawarły umowę o pożyczkę gotówkową w dniu 04 lutego 2009r. na kwotę 1.400 zł. Zgodnie z umową, kwota pożyczki została pomniejszona o opłatę przygotowawczą, w wysokości 70 zł. Oprocentowanie wyniosło 109,62 zł, a całkowity koszt pożyczki został wskazany na 179,62 zł. Pozwany zdecydował się także na opcjonalny pakiet (...), polegający na pomocy przedstawiciela pożyczkodawcy (powódki) w wypełnieniu wniosku, odebraniu wniosku pod pożyczkobiorcy (pozwanego), przekazaniu kwoty pożyczki pożyczkobiorcy w miejscu jego zamieszkania bezpośrednio po podpisaniu umowy. W ramach tego pakietu przedstawiciel pożyczkodawcy miał odbierać spłatę rat pożyczki w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy. Koszt pakietu wynosił 768,18 zł. Mimo wezwania do zapłaty z 12 października 2012r. pozwany nie zaspokoił żądań powódki.

W tym stanie faktycznym Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie, a to co do kwoty 1.547,30 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego postanowienia umowy pożyczki pomiędzy powódką, a pozwaną naruszają art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U.2 z 2001r., Nr 100, poz.1081 ze zm.), obowiązujący w chwili zawarcia umowy pożyczki. Zgodnie z art. 2 tej ustawy, kredyt konsumencki to umowa, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci. W szczególności kredytem konsumenckim jest umowa pożyczki. Przedmiotowa umowa w ocenie Sądu Rejonowego spełnia te przesłanki i należy ją oceniać mając na uwadze reżim prawny tej ustawy. Zgodnie z art. 7a tejże ustawy, łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekroczyć 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego.

W ocenie Sądu Rejonowego umowa pożyczki łącząca strony, nie spełnia tego warunku ponieważ łączna kwota opłat przewyższa 5% kwoty udzielonego kredytu (brutto). W ocenie Sądu, koszty pakietu (...), należy zaliczyć do łącznej kwoty opłat, prowizji i innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki. Wymieniony pakiet, wbrew twierdzeniom powódki, jest ściśle związany z zawarciem umowy o kredyt konsumencki. Związek ten ma charakter funkcjonalny, zważywszy, że bezcelowym byłoby wykupienie pakietu (...), bez zawarcia umowy pożyczki gotówkowej. Ponadto pakiet ten nie ogranicza się tylko do „obsługi pożyczki w domu klienta”, ale obejmuje swoim zakresem także więcej czynności tj. pomoc przedstawiciela pożyczkodawcy przy sporządzaniu wniosku, ubezpieczenie pożyczki, brak umownych terminów oczekiwania na ofertę pożyczkodawcy i bezpośrednio przekazania kwoty pożyczki. Ponadto potencjalny pożyczkobiorca korzysta z pomocy przedstawiciela pożyczkodawcy przy sporządzaniu wniosku jeszcze przed podpisaniem umowy, a więc zgoda wyrażona w umowie na ten pakiet ma charakter wtórny. W ocenie Sądu Rejonowego pożyczki „bez pakietu” i „z pakietem”, stanowią zatem dwa odrębne typy umów pożyczki w ofercie powódki i nie można ich ze sobą utożsamiać. Argument dobrowolności wykupienia pakietu, nie był dla Sądu Rejonowego przekonujący, w okoliczności dobrowolności zawarcia całej umowy pożyczki.

Sąd Rejonowy podniósł ponadto, że powódka obciążona w tym zakresie ciężarem dowodu z art. 6 k.c. nie wykazała, aby w ogóle doszło do jakiegokolwiek wizyty przedstawiciela powódki u pozwanego w celu odbioru w miejscu zamieszkania pozwanego, a tym samym, aby powódka wykonała w tym zakresie swoje zobowiązanie. Co więcej w uzasadnieniu żądania pozwu powódka nawet nie powołuje się na jakąkolwiek wizytę w tym celu u pozwanego.

Sąd Rejonowy wskazał, że dodatkowo z treści umowy pożyczki nie wynika, w jakim zakresie opłata za obsługę pożyczki w domu ustalona na kwotę 768,18 zł obejmuje niezbędną pomoc przy wypełnieniu wniosku, odebranie wniosku i podpisanie pożyczki w domu, co wynika z treści umowy. Tym samym w ocenie Sądu Rejonowego powódka nie wykazała zgodnie z art. 6 k.c. w jakim zakresie opłata ta stanowi lub nie koszt zawarcia umowy w rozumieniu art. 7a powołanej wyżej ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim. Wobec tego opłata ta zawiera ukryte koszty zawarcia umowy i jej pobranie należy uznać za próbę obejścia zakazu wynikającego z tego przepisu.

Sąd Rejonowy powołał się na treść art.58§1i 2 kc, które Sąd winien brać pod uwagę z urzędu.

Wskazał, że kwota żądana przez pożyczkodawcę za wyżej wymieniony pakiet jest stanowczo zbyt wygórowana, w stosunku do tego, co stanowiło ofertę tego pakietu i można oceniać ją jako wyzysk. Tym samym należy przyjąć, że jest ona sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.).

Z uwagi na treść art. 58 § 3 k.c. Sąd Rejonowy po ocenie faktów, doszedł do przekonania, że pomimo nieważności klauzuli umownej dotyczącej zawarcia pakietu (...), umowa pożyczki w pozostałym zakresie nie jest nieważna. W związku z powyższym Sąd Rejonowy oddalił żądanie pozwu w części dotyczącej pakietu bezpieczny komfort oraz co do opłat przekraczających 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. na zasadzie stosunkowego rozdzielenia kosztów. Na koszty te złożyła się opłata od pozwu w kwocie 30 zł. Na podstawie art. 333 § 1 pkt. 3 k.p.c. Sąd Rejonowy nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelację od wyroku zaocznego w części oddalającej powództwo wniósł powód Apelujący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego a to art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy pożyczki, tj. 4 lutego 2009r. poprzez niewłaściwą interpretację, która doprowadziła do nieuzasadnionego zastosowania, polegającą na uznaniu, że opłata za (...) powinna być rozpatrywana w oparciu o wskazaną normę prawną, podczas gdy opłata ta jako fakultatywna opłata z tytułu usługi dodatkowej nie związana z zawarciem umowy o kredyt konsumencki nie podlega dyspozycji art. 7a w/w ustawy.

Zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to art. 58 § 1 i § 2 kodeksu cywilnego poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że naliczanie przez powoda opłaty z tytułu usługi dodatkowej, wchodzącej w zakres pakietu tzw. (...) stanowi obejście ustawy w zakresie regulującym wysokość odsetek maksymalnych, podczas gdy w ocenie skarżącego naliczenie tejże opłaty nie stanowi obejścia w/w regulacji, a stanowi wyraz swobody kontraktowej wyrażonej w art. 353¹ k.c.

Zarzucił też naruszenie przepisów postępowania a to art. 339 § 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że w niniejszej sprawie nie obowiązuje domniemanie wyrażone w powyższym przepisie i uznanie, że w świetle obowiązujących przepisów prawa żądanie pozwu nie zasługiwało na uwzględnienie, podczas gdy w świetle przedstawionych okoliczności faktycznych oraz dowodów na ich poparcie wynika, że żądanie powoda jest uzasadnione i jako takie zasługuje na uwzględnienie w całości.

Zarzucił następnie naruszenie art. 233§1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów, która przybrała postać dowolnej oceny dowodów poprzez uznanie, że opłata za pakiet „Bezpieczny komfort” nie jest opłatą za dodatkową usługę świadczoną przez powoda,

Że pozostaje w takim związku z umową pożyczki, że uzasadnia zastosowanie wobec niej regulacji art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim.

Zarzucił ponadto naruszenie art. 348 kpc poprzez niezasądzenie od pozwanego kosztów rozprawy zaocznej.

Skarżący wniósł o uwzględnienie apelacji w całości poprzez uchylenie wyroku zaocznego w zaskarżonej części oraz orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie żądania pozwu w całości tj. poprzez zasądzenie wyrokiem od pozwanej na rzecz powoda dodatkowej kwoty w wysokości 579,70 zł stanowiącej przedmiot żądania pozwu wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wraz z kosztami procesu. Ponadto, skarżący wniósł o przeprowadzenie dowodów wskazanych w uzasadnieniu apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego od pozwanej na rzecz powoda według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia, które Sąd Okręgowy podziela i w całości przyjmuje je jako własne. Sąd Rejonowy dokonał również prawidłowej oceny prawnej, którą również podziela Sąd Odwoławczy.

Sąd Okręgowy oddalił zawarty w apelacji wniosek dowodowy dotyczący przeprowadzenia dowodu z regulaminu udzielania pożyczek, albowiem wniosek ten mógł być przez powoda zgłoszony przed Sądem rejonowym. Oddalenie tego wniosku jako spóźnionego ma swe uzasadnienie w art. 381kpc.

Odnosząc się do zarzutu apelacji dotyczącego naruszenia art. 339§2 kpc, wskazać należy, że okoliczność iż w sprawie wydano wyrok zaoczny nie oznacza, że powództwo w takim wypadku jest zawsze uwzględniane w całości. Niezajęcie

stanowiska przez pozwanego odnośnie żądania pozwu nie zwalnia powoda z obowiązku wykazania istnienia ważnego zobowiązania łączącego strony i powołania się na okoliczności faktyczne, z których wynika zobowiązanie pozwanego.

W art. 339 § 2 kpc określono podstawę faktyczną wyroku zaocznego. Zgodnie z tym przepisem sąd - jeżeli nie ma uzasadnionych wątpliwości - zobligowany jest do uznania podanej przez powoda podstawy faktycznej (tj. twierdzeń powoda o okolicznościach faktycznych) za zgodną z prawdą bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Sąd zawsze jest zobowiązany rozważyć, czy w świetle przepisów obowiązującego prawa materialnego, twierdzenie powoda uzasadniają uwzględnienie żądań pozwu, w zakresie tym bowiem nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 k.p.c., negatywny zaś wynik takich rozważań powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1972 r. III CRN 30/72). Nadto, należy mieć na uwadze treść Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998 r. I CKU 85/98, zgodnie z którym niezależnie od wynikającego z art. 339 § 2 k.p.c. domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, Sąd ma każdorazowo obowiązek krytycznego ustosunkowania się do twierdzeń powoda z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. W przypadku wątpliwości w tym przedmiocie, sąd ma obowiązek przeprowadzić postępowanie dowodowe z urzędu. Nie ulega więc wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd posiadał uprawnienie, aby przeprowadzić postępowanie dowodowe oraz częściowo oddalić powództwo.

Nie jest również trafny zawarty w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 nr 100 poz. 1081 ze zm) w związku z art. 58 § 1 i § 2 k.c.

Zgodnie z powołanym art.7a, łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekroczyć 5 % kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego.

W okolicznościach przytoczonych przez Sąd Rejonowy uznać należy za trafne stanowisko tego Sądu, że opłata za obsługę pożyczki w domu zmierza do obejścia przepisu ustawowego określającego maksymalną wysokość opłaty. Opłata w rzeczywistości miała pełnić rolę wynagrodzenia dla pożyczkodawcy za udzielenie pożyczki. Za taką wykładnią przemawia w szczególności postanowienie umowy obowiązujące w sytuacji, gdyby klient nie wyraził zgody na pakiet (...). Wówczas do zawarcia pożyczki nie dochodziło, lecz klient winien był złożyć wniosek na specjalnym formularzu o udzielenie pożyczki, a powód dokonywał oceny zdolności kredytowej klienta, mógł też wniosek odrzucić, jeżeli wniosek został wypełniony "nieczytelnie", „nieprawidłowo”, czy „nierzetelnie”.(k. 14 akt, umowa) Prowadzi to do wniosku, że powód, w przypadku zgody klienta na pakiet (...), udzielał pożyczki od razu, bez konieczności spełnienia dalszych formalności i bez dokonywania przez powoda oceny zdolności kredytowej klienta. Ilość formalności koniecznych do zrealizowania oraz ocenny charakter decyzji powoda w przypadku braku zgody klienta na pakiet (...) wskazuje na wprowadzenie tych obostrzeń po to, aby klient, chcąc uzyskać pożyczkę, zgodził się na dodatkową w/w opłatę. Wskazany wywód przemawia za uznaniem, że zgoda klienta na pakiet "Bezpieczny Komfort" była warunkiem zawarcia umowy, a kwota z tego tytułu była tym samym dodatkowym wynagrodzeniem powoda za udzielenie pożyczki.

Słusznie tym samym Sąd I Instancji uznał, że kwotę należną za pakiet (...). należy traktować dodatkową opłatą za udzielenie pożyczki. Opłata taka powoduje obejście w umowie przepisów o maksymalnej wysokości opłat związanych z zawarciem umowy, określonych w art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim, który ma w sprawie zastosowanie, albowiem strony zawarły umowę w czasie jego obowiązywania, a to w dniu 4 lutego 2009 roku.

Należało mieć na uwadze, że opłata za pakiet (...) znacząco przekracza owe 5% udzielonej pożyczki, stanowi ponad połowę wysokości rzeczywiście udzielonej pożyczki. Ponadto przewidziana jest ona w umowie obok opłaty przygotowawczej wynoszącej 5% udzielonej pożyczki. Jej przewidzenie w umowie w ocenie Sądu Okręgowego powoduje, że koszty udzielonej pożyczki są nadmierne. Z tych względów uznać należało, że jej zawarcie w umowie miało na celu obejście prawa, a to przepisu o maksymalnej wysokości opłat związanych z zawarciem umowy pożyczki,

przytoczonego wcześniej. Jako takie kwestionowane postanowienie umowy uznać należało za nieważne. (art.58§1 i 2 kc).

W niniejszej sprawie powódka w sposób oczywisty naruszyła obowiązujący w dacie zawarcia umowy zakaz ustalania maksymalnej kwoty wszystkich opłat i prowizji ponad 5 % kwoty udzielonego kredytu, bowiem ustaliła opłatę przygotowawczą w wysokości 5%, a ponadto opłatę w kwocie 768,18 zł za pakiet” (...).

W tej sytuacji Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że regulacja umowa o pobieraniu wynagrodzenia za „obsługę pożyczki w domu” jest stosownie do treści art. 58 §1 k.c. nieważna. Tym samym wynagrodzenie takie się nie należy.

Niezależnie od wskazanej oceny podzielić należy stanowisko Sądu Rejonowego, że powód nie wykazał, że „dodatkowe usługi” jakich dotyczył ów pakiet zostały wykonane, nadto nie wykazał, jaka część opłaty za ten pakiet dotyczy pomocy przy spisaniu wniosku, a jaka odbioru pieniędzy z domu klient (art. 6kc). Jednocześnie funkcjonalny związek z zawartą umową pożyczki owej usługi w połączeniu z już przywołanymi argumentami przemawia za uznaniem jej jednoznacznie za opłatę związaną z zawarciem tej konkretnej umowy pożyczki.

Tym samym wniosek o nieważności postanowienia umowy dotyczącej pakietu (...) uznać należy za prawidłowy.

Niezasadnie też skarżąca wskazała na naruszenie art. 348kpc, do takiego naruszenia w sprawie nie doszło. Powód nie poniósł żadnych kosztów rozprawy zaocznej poza kosztami opłaty od pozwu, a ta została przez Sąd Rejonowy uwzględniona przy wyliczeniu kosztów należnych powodowi wobec częściowego uwzględnienia powództwa.

Mając na względzie powyżej wskazane okoliczności, na mocy art 385 k.p.c orzeczono jak w sentencji.

SSO Gabriela Sobczyk